

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Warszawie

LWA.410.004.02.2020

**Pan
Krzysztof Kosiński
Prezydent
Miasta Ciechanów
Urząd Miasta Ciechanów
Plac Jana Pawła II 6,
06-400 Ciechanów**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/073 – Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych

<p>Jednostka kontrolowana</p> <p>Kierownik jednostki kontrolowanej</p> <p>Zakres przedmiotowy</p> <p>Okres objęty kontrolą</p> <p>Podstawa prawna podjęcia kontroli</p> <p>Jednostka przeprowadzająca</p> <p>Kontroler</p>	<h2 style="margin: 0;">Dane identyfikacyjne</h2> <p>Urząd Miasta Ciechanów¹, Plac Jana Pawła II 6, 06-400 Ciechanów.</p> <p>Krzysztof Kosiński, Prezydent Miasta Ciechanów²; od 8 grudnia 2014 r.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. 2. Wydatkowanie środków na realizację zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. 3. Przygotowanie, nadzór i kontrola nad realizacją zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. <p>Lata 2018-2020 (do dnia zakończenia kontroli) z uwzględnieniem zdarzeń, które wystąpiły w okresie wcześniejszym, jeżeli miały wpływ na kontrolowaną działalność.</p> <p>Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³</p> <p>Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie</p> <p>Grzegorz Odziemkowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/71/2020 z 6 maja 2020 r. i nr LWA/109/2020 z 15 lipca 2020 r. (dowód: akta kontroli str. 1-6, 438-439)</p>
--	---

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

W latach 2018-2020 Gmina Miejska Ciechanów⁵ w sposób niewystarczający realizowała zadania związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. W ww. okresie jedynie ok. 21% powierzchni Miasta było obsługiwane przez kanalizację deszczową.

Gmina nie była należycie przygotowana do realizacji ww. zadań. Przyjęte w Gminie rozwiązania organizacyjne w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych nie zapewniały prawidłowej ich realizacji. Poszczególne kompetencje były podzielone pomiędzy różne komórki organizacyjne Urzędu oraz wyodrębnioną jednostkę Gminy. Sprawowany nad nimi nadzór nie był w pełni skuteczny.

W dokumentach strategicznych i planistycznych Gminy uwzględniono m.in. zadania dotyczące zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, w tym budowę i modernizację sieci kanalizacji deszczowej. Środki na realizację dwóch badanych zadań inwestycyjnych, związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych, wydatkowano prawidłowo i gospodarnie (oszczędnie). Realizacja ww. inwestycji była zgodna z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych i planistycznych, a ich wykonawcy wybrani zostali w trybie przetargu nieograniczonego. Zawarte umowy należycie zabezpieczyły interesy Gminy, a inwestycje zrealizowano w zakresie i terminach określonych w umowach. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły:

- odprowadzania przez Gminę Miejską Ciechanów wód opadowych lub roztopowych do czterech urządzeń wodnych bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego,

¹ Dalej: Urząd lub UM Ciechanów.

² Dalej: Prezydent.

³ Dz.U. z 2020 r. poz. 1200. Dalej: ustawa o NIK.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: Gmina.

– nierzetelnego wywiązywania się Gminy Miejskiej Ciechanów z obowiązku ustalania opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej.

Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli stwierdzone nieprawidłowości wskazują na niezapewnienie w tym obszarze działalności Urzędu skutecznej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 i 69 ust. 1 pkt 2 ustawy z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Opis stanu
faktycznego

1. Realizacja zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.

1.1. Według stanu na 31 marca 2020 r. w Gminie funkcjonowała sieć kanalizacji deszczowej o długości 86,6 km obsługująca ok. 21,8% powierzchni Miasta⁷. W porównaniu do stanu z 31 grudnia 2017 r. długość sieci zwiększyła się o 1,9 km. Gmina dysponowała 30 obiektami i urządzeniami do retencji i infiltracji wód, opóźniania ich odpływu i oczyszczania⁸.

(dowód: akta kontroli str. 20-21)

Na terenie Gminy kanalizacja deszczowa nie została w pełni wyodrębniona od kanalizacji sanitarnej. Pojedyncze wpusty deszczowe tej kanalizacji (5 szt.) podłączone były do sieci kanalizacji sanitarnej.

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że w trakcie wykonywania kolejnych zadań inwestycyjnych i remontowych w pasach drogowych dróg gminnych, stan taki, będący pozostałością lat minionych, jest porządkowany⁹.

Kwestii wpustów deszczowych podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej nie ujęto w *Wieloletnim planie rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych będących w posiadaniu Zakładu Wodociągów i Kanalizacji w Ciechanowie Spółka z o.o. na lata 2019-2021*, przyjętym uchwałą Rady Miasta z 27 września 2018 r.¹⁰

(dowód: akta kontroli str.13-17, 20-21, 72-73, 156-157, 418-420)

W latach 2018-2020 Gmina powierzała¹¹ zarządzanie siecią kanalizacji deszczowej Zakładowi Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Ciechanowie¹² w zakresie: wydawania warunków technicznych na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych, uzgadniania projektów technicznych kanalizacji deszczowej, odbioru robót związanych z nowo wybudowaną siecią kanalizacji deszczowej, porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez dokonywanie

⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm., dalej: ustawa ufp.

⁷ Powierzchnia Miasta obsługiwana przez sieć kanalizacji deszczowej została wyznaczona przy pomocy powierzchni zlewni podanych w obowiązujących operatach wodnoprawych. Są to dane orientacyjne. Urząd nie prowadzi dokładnych statystyk dotyczących powierzchni miasta obsługiwanych przez sieć i nie dysponuje danymi dotyczącymi dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz działek należących do PKP.

⁸ 26 separatorów wraz z osadnikami, zielony dach zlokalizowany na gmachu Parku Nauki Torus (przy ul. Płockiej), geokraty wraz z nawierzchnią przepuszczalną alejek (teren przy Kościele Św. Tekli), parking z geokraty (ul. Armii Krajowej), zbiornik wodny zachowany podczas budowy Parku Miejskiego Jezioro, który może być wykorzystany do celów retencji wody.

⁹ W 2010 r. została oddana do użytku przebudowana ul. Warszawska, gdzie kanalizację ogólnospławną podzielono na dwie oddzielne sieci tj. sieć kanalizacji sanitarnej oraz sieć kanalizacji deszczowej. W 2018 r. podczas wykonywania remontu ul. Szczurzynek została uporządkowana gospodarka wodno-ściekowa. Wpusty deszczowe zostały podpięte pod odpowiednią sieć.

¹⁰ Nr 643/XLVIII/2018.

¹¹ Poleceniami wykonania z: 10 stycznia 2018 r., 4 stycznia 2019 r. i 8 stycznia 2020 r. Dokument w formie umowy, podpisany przez obie strony.

¹² Tj. spółce Gminy Miejskiej Ciechanów.

kontroli i likwidowanie ewentualnych przyłączy kanalizacji sanitarnej podłączonych do sieci deszczowej¹³.

(dowód: akta kontroli str.13-17, 287-288, 305-314)

Według stanu na 28 maja 2020 r. Gmina posiadała trzynaście aktualnych pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód i gruntu, o których mowa w art. 389 pkt 1 w związku z art. 35 ust. 3 pkt 7 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹⁴. Wody opadowe z terenu Gminy odprowadzane były do rowów melioracyjnych oraz wylotami zlokalizowanymi prawostronnie lub lewostronnie wzdłuż rzeki Łydyni.

(dowód: akta kontroli str.22-26)

Z wyjaśnień Prezydenta oraz Zastępcy Prezydenta wynika, że Gmina nie miała pełnego rozeznania co do infrastruktury służącej odprowadzaniu wód opadowych i roztopowych, pozostającej w dyspozycji innych podmiotów. Na terenie Gminy znajdują się, posiadające własne odwodnienie, drogi: krajowe (nr 50 oraz 60), wojewódzkie (nr 615, 616, 617) oraz drogi powiatowe będące w zarządzie Starosty Ciechanowskiego, a także wiadukty drogowe, należące do PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Ponadto na terenie Gminy funkcjonują przedsiębiorstwa posiadające własne rozwiązania w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Powiat Ciechanowski jest powiatem ziemskim, dlatego w zarządzie Prezydenta Miasta pozostają jedynie drogi publiczne gminne.

(dowód: akta kontroli str.13-17, 418-420)

1.2. Problematyka dotycząca gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi ujęta została, w sposób spójny, w następujących dokumentach strategicznych i planistycznych:

– *Koncepcji odprowadzania wód deszczowych i roztopowych z terenu miasta Ciechanowa z 2004 r.*, w której m.in. scharakteryzowano stan istniejący i wskazano usytuowanie urządzeń oczyszczających wody deszczowe¹⁵, możliwość instalacji nowych wraz z przybliżoną wielkością terenu konieczną do tej instalacji. Ww. *Koncepcja* stanowiła dokument wewnętrzny Urzędu i wykorzystywana była m.in. do opracowania operatów wodno-prawnych na odprowadzanie wód opadowych i roztopowych, przy projektowaniu budowy i modernizacji dróg, a także przy budowie wiaduktów w Ciechanowie. W *Koncepcji* uwzględniono także infrastrukturę stanowiącą własność innych podmiotów¹⁶. *Koncepcji* nie aktualizowano.

– *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Ciechanów z 2016 r.*¹⁷, w którym określono kierunki rozwoju kanalizacji deszczowej, w tym m.in.: likwidację dzikich wylotów do kanalizacji sanitarnej, realizację kanalizacji deszczowej w ulicach dotąd jej nie posiadających i montaż urządzeń oczyszczających przed wylotami kanalizacji deszczowej do odbiorników. Działania te miały być prowadzone na podstawie ww. *Koncepcji*.

– *Programie ochrony środowiska dla Miasta Ciechanów do 2022 r. z 2017 r.*¹⁸, w którym wśród działań dotyczących ochrony przeciwpowodziowej jak i odporności miejskiego systemu przyrodniczego na suszę, wymieniono modernizację kanalizacji deszczowej, budowę systemów ułatwiających odpływ wód opadowych

¹³ Organizacja dotycząca realizacji zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych omówiona została szerzej w pkt 3.1. niniejszego wystąpienia.

¹⁴ Dz.U. z 2020 r. poz. 310, ze zm.. Dalej: ustawa Prawo wodne.

¹⁵ Np. separatory ropopochodnych.

¹⁶ Np. w przypadku opisu istniejącej zlewni 3Ł. (obsługującej tereny przyległe do ulic: Robotnicza, Mleczarska, Szczurzynek, Składowa) uwzględniono separator stanowiący własność zakładu przemysłowego.

¹⁷ Przyjętą uchwałą Rady Miasta Ciechanów Nr 309/XXIV/2016 z 27 października 2016 r.

¹⁸ Przyjętą uchwałą Rady Miasta Ciechanów Nr 500/XXXV/2017 z 28 września 2017 r.

z terenów zabudowanych, zwiększanie potencjału retencyjnego cieków i zbiorników wodnych.

W opracowaniach tych nie określono aktualnych i docelowych wskaźników zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.

System odprowadzania wód opadowych w Mieście był również przedmiotem obrad Komisji Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Rady Miasta Ciechanowa. Na jej posiedzenie, w lutym 2005 r., przygotowano¹⁹ *Analizę systemu odprowadzania wód deszczowych w mieście*, w której przedstawiono problemy związane z odprowadzaniem wód opadowych z ulic miejskich (w tym m.in. zły stan techniczny kolektorów wybudowanych w latach 1970-1990, zalewanie wodami opadowymi terenów ulic, na których nie ma kanalizacji deszczowej) oraz zadeklarowano, że ww. *Koncepcja odprowadzania wód deszczowych i roztopowych z terenu miasta Ciechanowa* od 2005 r. będzie wykorzystywana do celów projektowych dla zadań inwestycyjnych, ujętych do realizacji w budżecie miasta. W ww. analizie nie uwzględniono infrastruktury stanowiącej własność innych podmiotów i nie określono aktualnych i docelowych wskaźników zagospodarowania wód opadowych i roztopowych.

(dowód: akta kontroli str.47-68, 110-118)

W 2007 r. dla obszaru Miasta Ciechanów opracowano *Studium dla potrzeb planów ochrony powodziowej – etap III*, prezentujące tereny zagrożone wystąpieniem bezpośrednich i potencjalnych²⁰ zalewów powodziowych w związku z wezbraniem rzeki Łydyni. Tereny te nie pokrywały się z obszarami podtopień, wykazanymi w informacji udzielonej przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej w Ciechanowie, ponieważ te wynikały ze wzmożonych opadów atmosferycznych, w tym deszczy nawalnych stanowiących anomalię pogodową.

(dowód: akta kontroli str.47, 83-84,72-73)

1.3. W latach 2018-2020 (I kw.) opłaty stałe za odprowadzanie do wód – wód opadowych i roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast, ustalone na podstawie art. 271 ust. 1 ustawy Prawo wodne dla Gminy, przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie Zarząd Zlewni w Ciechanowie²¹ wynosiły: 1,9 tys. zł²² za 2018 r., 4,7 tys. zł, za 2019 r. i 4,1 tys. zł za I kw. 2020 r. Opłaty te zostały uiszczane terminowo..

W 2017 r. opłata, o której mowa w art. 290 ust. 1 pkt 7 ustawy Prawo ochrony środowiska²³, w brzmieniu obowiązującym do 23 sierpnia 2017 r., wynosiła 94,8 tys. zł.

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że Gmina płaci jedynie opłatę stałą za usługi wodne. Opłata zmienna nie została naliczona przez PGW WP Zarząd Zlewni w Ciechanowie. Zmiana przepisów prawa nie wpłynęła negatywnie na budżet i funkcjonowanie Gminy. W związku z tym nie było potrzeby wykonywania analizy wpływu opłat na koszty działalności Gminy.

(dowód: akta kontroli str. 18-19, 72-81)

¹⁹ Przez Wydział Inżynierii Miejskiej i Ochrony Środowiska przy współpracy Wydziału Inwestycji.

²⁰ Opracowanie zostało wykonane w ramach prac realizowanych dla Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie na podstawie umowy nr 184/TD/06 z 26 kwietnia 2006 r.

²¹ Dalej: PGW WP Zarząd Zlewni w Ciechanowie.

²² W dniu 31 października 2019 r. do Urzędu wpłynęło pismo naliczające opłatę stałą za okres od 24 do 31 grudnia 2018 r. w wysokości 37,38 zł (do zapłaty 37,00 zł). kwotę tą doliczono do opłat naliczonych za 2018 r.

²³ Dz. U. z 2017 r. poz. 519, ze zm. Dalej: ustawa Prawo ochrony środowiska.

Z wyjaśnień Dyrektora PGW WP Zarządu Zlewni w Ciechanowie wynikało, że w związku z kontrolą NIK prowadzoną w Urzędzie, dla Gminy Miejskiej Ciechanów ustalone zostały, za lata 2018-2020, opłaty zmienne za odprowadzanie do wód – wód opadowych i roztopowych ujętych w otwarte lub zamknięte systemy kanalizacji deszczowej służące do odprowadzania opadów atmosferycznych albo systemy kanalizacji zbiorczej w granicach administracyjnych miast w łącznej wysokości 2 394,0 tys. zł, w tym za 2018 r. – 1 059,2 tys. zł, za 2019 r. – 1 068,0 tys. zł, za 2020 r. – 266,9 tys. zł. Brakujące informacje ustalające wysokość kwartalnych opłat zmiennych za okres I kw. 2018-I kw. 2020 zostały przekazane Gminie 21 lipca 2020 r.

(dowód: akta kontroli str. 424-426)

1.4. Gmina nie podejmowała działań promujących zagospodarowywanie wód opadowych i roztopowych przez właścicieli nieruchomości, w tym w ramach programów dofinansowujących przedsięwzięcia służące zagospodarowaniu tych wód.

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że w miastach, np. w Warszawie, programy wspierające gromadzenie wód opadowych i ich zagospodarowanie, finansowane są ze środków, które wpłynęły do budżetu miasta zgodnie z art. 402 ust. 4, 5 i 6 ustawy Prawo ochrony środowiska. W Gminie wpływy te stale maleją. Obecnie wykorzystuje się je na dofinansowanie programu usuwania azbestu, konkursy na najładniejszą posesję oraz edukację ekologiczną. W przyszłości sprawy promocji zagospodarowania wód opadowych i roztopowych oraz dofinansowanie przedsięwzięć, mających na celu zatrzymanie wód deszczowych, będą rozważane w przypadku pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych.

(dowód: akta kontroli str.13-17, 134-135)

1.5. Na terenie Gminy w latach 2018-2020²⁴ nie odnotowano przypadków dokonywania przez właścicieli nieruchomości zmian i natężenia odpływu znajdujących się na ich gruncie wód opadowych i roztopowych oraz kierunku odpływu wód ze źródeł, ze szkodą dla gruntów sąsiednich i w związku z tym nie wydawano decyzji nakazujących przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom.

(dowód: akta kontroli str. 13-17)

1.6. W okresie objętym kontrolą wydatki Gminy na bieżące utrzymanie, konserwację i remonty sieci kanalizacji deszczowej wyniosły w 2018 r. – 258,1 tys. zł, w 2019 r. – 481,1 tys. zł, w 2020 r. (I kw.) – 41,4 tys. zł²⁵, co w porównaniu do wydatków Gminy ogółem stanowiło odpowiednio: 0,11%, 0,20% i 0,09%²⁶.

Gmina nie miała wiedzy o liczbie i powierzchni prywatnych nieruchomości, które korzystały z gminnej sieci kanalizacji deszczowej²⁷ lub zagospodarowywały wody opadowe i roztopowe we własnym zakresie i nie ponosiły opłat za wykorzystanie miejskiej infrastruktury.

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że skala obciążeń ekonomicznych po stronie obywateli, w tym przedsiębiorców, jest w kraju na tyle duża, że kolejne tego typu narzucone zobowiązanie wobec instytucji publicznych byłoby społecznie nieakceptowalne.

(dowód: akta kontroli str.13-17,107-108)

²⁴ Do 15 maja 2020 r.

²⁵ W latach 2016-2017 wydatki na bieżące utrzymanie, konserwację i remonty sieci kanalizacji deszczowej wyniosły odpowiednio 248,0 tys. zł i 311,6 tys. zł.

²⁶ Wydatki Gminy ogółem wyniosły odpowiednio: 234 558,9 tys. zł, 238 680,4 tys. zł i 47 454,2 tys. zł.

²⁷ Tj. były do niej podłączone lub odprowadzały wody pochodzące z opadów atmosferycznych na tereny gminne obsługiwane przez gminną kanalizację deszczową.

W konsekwencji nieustalenia zasad partycypacji w kosztach utrzymania sieci kanalizacji deszczowej przez podmioty z niej korzystające, ciężar bieżącego utrzymania tej infrastruktury ponoszony był wyłącznie z budżetu Gminy mimo eksploataowania jej również przez inne podmioty. W objętym badaniami okresie Gmina podjęła działania w celu ustalenia podmiotów zobowiązanych do ponoszenia opłaty, o której mowa w art. 269 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo wodne, tj. za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej na skutek wykonywania na nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m² robót lub obiektów budowlanych trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie tej retencji przez wyłączenie więcej niż 70% powierzchni nieruchomości z powierzchni biologicznie czynnej, na obszarach nieujętych w systemy kanalizacji otwartej lub zamkniętej. Na podstawie spisu podatników, od czerwca 2018 r., Urząd wystosował pisma do osób fizycznych i przedsiębiorców z prośbą o dostarczenie wypełnionego oświadczenia. Łącznie w 2018 r. wysłano 34 zawiadomienia wraz z wzorem oświadczenia, w tym do trzech podmiotów dwukrotnie. Otrzymało 14 odpowiedzi, z których, wg wstępnych ustaleń Urzędu, na dzień otrzymania oświadczeń wynikało, że opłacie tej podlega siedem podmiotów.

Ponadto 17 grudnia 2018 r. Urząd wystąpił do Starosty Ciechanowskiego o dane dotyczące nieruchomości o powierzchni powyżej 3500 m², na których z powierzchni biologicznie czynnej wyłączono więcej niż 70% powierzchni nieruchomości, poprzez wykonywanie robót lub obiektów trwale związanych z gruntem, mających wpływ na zmniejszenie retencji. W odpowiedzi²⁸ Starostwo poinformowało, że nie prowadzi rejestru tego typu danych.

Z informacji udzielonych w toku niniejszej kontroli przez Starostwo Powiatowe w Ciechanowie²⁹ oraz PGW WP Zarząd Zlewni w Ciechanowie³⁰ wynikało, że w latach 2018-2020 (do 30 czerwca) nie wydawano decyzji i nie przyjmowano zgłoszeń dotyczących wykonania robót na nieruchomości o powierzchni przekraczającej 3500 m² (dla terenów w granicach administracyjnych Miasta)³¹.

(dowód: akta kontroli str., 13-17, 86, 89-100, 103-104)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Od dnia 16 lipca 2018 r. Gmina odprowadzała wody opadowe 34 wylotami do rowów i gruntu bez pozwolenia wodnoprawnego, wymaganego przepisami art. 389 pkt 1, w związku z art. 35 ust. 3 pkt 7 ustawy Prawo wodne. Poprzednie pozwolenie³² utraciło ważność z dniem 16 lipca 2018 r. i do zakończenia kontroli NIK Gmina nie uzyskała nowego .

Prezydent wyjaśnił m.in., że biorąc pod uwagę postanowienia art. 414 ust.1 pkt 1 i ust. 2 ustawy Prawo wodne oraz fakt, że pozwolenie wodnoprawne wygasło w lipcu 2018 r., w pierwszych miesiącach 2018 r. rozważane było złożenie wniosku o ustalenie kolejnego okresu jego obowiązywania. W tej sprawie pracownicy Urzędu konsultowali się z PGW WP Zarząd Zlewni w Ciechanowie. Doszli jednak do wniosku, że zakres operatu wodnoprawnego, niezbędnego do uzyskania nowego pozwolenia, wg nowych przepisów, znacznie się różni od poprzedniego i operaty z 2008 r. mogą nie spełniać wymagań. Przyjęto więc, że należy opracować nowe operaty. Autorzy poprzednich operatów wodnoprawnych nie byli zainteresowani opracowaniem

²⁸ Pismo WIMID-IM.6331.1.1.2018 z 17 grudnia 2018 r.

²⁹ Kierownika Wydziału Administracji Architektoniczno-Budowlanej.

³⁰ Dyrektora PGW WP Zarządu Zlewni w Ciechanowie.

³¹ Wydanych na podstawie pozwoleń wodnoprawnych na szczególne korzystanie z wód.

³² Decyzja nr RSD.6223/23-1/08 z 15 lipca 2008 r.

ich zgodnie z nowymi, skomplikowanymi przepisami. W związku z tym postanowiono w I półroczu 2018 r. wyłonić wykonawców nowych operatów poprzez zamieszczenie ogłoszeń na stronie internetowej.

Na wykonywanie zadań związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i termin zamieszczenia ogłoszeń, miały wpływ również braki kadrowe, które mimo wprowadzanych zastępstw, spowodowały, że nie można było skuteczniej i szybciej zająć się sprawami zagospodarowania wód opadowych, w tym związanymi z opracowaniem nowych operatów wodnoprawnych.

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że w 2018 r. dwukrotnie (w czerwcu i listopadzie) ogłoszono zapytanie ofertowe w celu wyłonienia firmy do opracowania operatów wodnoprawnych niezbędnych do uzyskania pozwolenia. Postępowania nie przyniosły rezultatu, m.in. w drugim postępowaniu wybrany wykonawca nie podpisał umowy na realizację zadania. Dopiero w 2019 r. wyłoniono firmę, która podjęła się wykonania ww. operatów.

W dniu 12 września 2019 r. (tj. ponad rok i miesiąc od daty upływu ważności poprzedniego pozwolenia) Urząd złożył stosowny wniosek³³, w wyniku czego, 18 czerwca 2020 r., Dyrektor Zarządu Zlewni w Ciechanowie³⁴ wszczął postępowanie administracyjne w sprawie udzielenia pozwolenia wodnoprawnego na usługi wodne polegające na odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do czterech urządzeń wodnych (rowu melioracyjnego uchodzącego do rzeki Łydyni oraz innych rowów melioracyjnych).

(dowód: akta kontroli str. 27-46, 72-73, 418-420)

W ocenie NIK działania Gminy w celu uzyskania kolejnego pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód opadowych zostały podjęte zbyt późno, czego skutkiem była opisana wyżej nieprawidłowość.

2. Gmina nierzetelnie realizowała zadania w zakresie naliczania opłat, o których mowa w art. 269 ustawy Prawo wodne. Działania prowadzone w celu ustalenia podmiotów zobowiązanych do ich ponoszenia były nieskuteczne. W przypadku 17 podmiotów, potencjalnie zobowiązanych do ponoszenia tych opłat, nie wyegzekwowano odpowiedzi na przesłane ponad 2 lata wcześniej zawiadomienia w tym zakresie.

Ponadto do dnia zakończenia kontroli nie ustalono ww. opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej siedmiu podmiotom, które udzieliły odpowiedzi na ww. zawiadomienie i wg złożonych (w lipcu, sierpniu i wrześniu 2018 r.) oświadczeń podlegały takiej opłacie.

Prezydent wyjaśnił m.in., że zadanie to zostało przypisane gminom bez dodatkowych środków finansowych na jego realizację. Koszty z tytułu naliczenia opłat (wynagrodzenie pracownika wraz z pochodnymi, obsługa administracyjna, zakup niezbędnego oprogramowania) nie pokrywają wydatków i przewyższają wpływy z tego tytułu (10% dla Gminy z tych opłat). Powyższe oraz braki kadrowe w latach 2018-2020 spowodowały, że Gmina nie ustaliła i nie wyegzekwowała opłat za zmniejszenie retencji. Ponadto, odpowiedzi od osób i podmiotów, które dostarczyły wypełnione oświadczenia, wymagały weryfikacji i merytorycznego sprawdzenia. Tego typu sprawy były zagadnieniami, które należało dokładnie sprawdzić i wyliczyć opłatę, by uniknąć długotrwałych postępowań administracyjnych związanych z odwołaniami od decyzji.

³³ Pismo WIMID-ID.7021.21.32.2019 z 6 września 2019 r.

³⁴ Nr WA.ZUZ.1.421.242.2019.MW z 18 czerwca 20120 r.

(dowód: akta kontroli str.101-102, 418-420)

Według szacunkowych obliczeń, wykonanych na potrzeby kontroli NIK, łączna wartość opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej dla siedmiu podmiotów, na podstawie złożonych w 2018 r. oświadczeń, wyniosła 20 314,3 zł.

(dowód: akta kontroli str.101-102)

Ocena cząstkowa

Gmina nie w pełni prawidłowo realizowała zadania związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Problematykę gospodarowania tymi wodami uwzględniono w dokumentach strategicznych i planistycznych Gminy. Gmina dysponowała także koncepcją rozwoju sieci kanalizacji deszczowej, wykorzystywaną w bieżącej działalności. Zarządzanie siecią kanalizacji deszczowej powierzono wyspecjalizowanej jednostce Gminy tj. ZWiK.

Gmina nie wprowadziła opłat za wykorzystanie miejskiej infrastruktury do odprowadzania wód opadowych i roztopowych z nieruchomości nie należących do Gminy, co nie stwarzało zachęty do ich zagospodarowania przez właścicieli nieruchomości. Ponadto Gmina przez dwa lata odprowadzała wody opadowe 34 wylotami do rowów i gruntu bez wymaganego pozwolenia wodnoprawnego.

Zadania w zakresie naliczania opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej realizowane były nierzetelnie, a działania w celu ustalenia podmiotów zobowiązanych do wnoszenia tych opłat nieskuteczne.

OBSZAR

2. Wydatkowanie środków na realizację zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych.

Opis stanu faktycznego

W latach 2018-2020 (do 30 czerwca), Gmina zrealizowała 16, spośród 19 zaplanowanych zadań inwestycyjnych, związanych bezpośrednio lub pośrednio z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych. Dotyczyły one budowy lub przebudowy dróg gminnych (7), rewitalizacji obiektów (1), zagospodarowania i urządzenia terenów zielonych (2), budowy parkingu (2), odwodnienia cmentarza (1), modernizacji terenu (2), budowy kanalizacji deszczowej (1).

Zakres rzeczowy zrealizowanych inwestycji obejmował m.in. budowę lub modernizację kanalizacji deszczowej o łącznej długości 9021 mb, zagospodarowanie terenów zielonych o powierzchni 12 173 m², odwodnienie liniowe o długości 89 mb, budowę tzw. zielonego dachu o powierzchni 420 m² i nawierzchni z geokraty o powierzchni 855 m².

Kwota wydatków poniesionych na ww. inwestycje wyniosła ogółem 75 267 tys. zł³⁵ (95,7% planu). Wydatki sfinansowane zostały ze środków własnych (29 864 tys. zł), środków budżetu Państwa³⁶ (4 177 tys. zł), środków UE³⁷ (32 249 tys. zł), budżetu Województwa Mazowieckiego³⁸ (4 200 tys. zł) oraz Funduszu Dróg Samorządowych (4 777 tys. zł).

³⁵ W tym na zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych – 9.913 tys. zł.

³⁶ W tym w ramach Programu rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej.

³⁷ W ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020.

³⁸ W ramach Mazowieckiego Instrumentu Wsparcia Ochrony Powietrza i Instrumentu wsparcia zadań ważnych dla równomiernego rozwoju Województwa Mazowieckiego.

W badanym okresie zrezygnowano z realizacji trzech zadań (w 2018 r.)³⁹ z uwagi na zaferowanie przez wykonawców cen wyższych niż przewidziane w budżecie Gminy.

Szczegółowym badaniem objęto realizację dwóch wybranych zadań inwestycyjnych uwzględniających zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych, tj.:

- 1) rewitalizację Wieży Ciśnień z otoczeniem, w ramach zadania inwestycyjnego *Wzrost regionalnego potencjału turystycznego przez rewitalizację zabytkowej kamienicy i wieży ciśnień w Ciechanowie oraz nadanie im nowych funkcji edukacyjno-kulturalnych*, której zakres rzeczowy obejmował m.in. budowę tzw. zielonego dachu o powierzchni 420 m² oraz budowę kanalizacji deszczowej o długości 230 mb;
- 2) rozbudowę ul. Leśnej od ul. Starowiejskiej do ul. M. Dziemiszewicza w Ciechanowie na odcinku od km 0+000 do km 0+856, której zakres rzeczowy obejmował m.in. budowę przepompowni ścieków deszczowych i kanalizacji deszczowej o długości 872 mb.

Analiza dokumentacji ww. zadań oraz przeprowadzone oględziny wykazały, że:

- podjęcie realizacji ww. inwestycji było zgodne z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych i planistycznych wymienionych w pkt 1.2;
- przed przystąpieniem do realizacji robót wykonano dokumentację projektową, uzyskano niezbędne uzgodnienia oraz pozwolenia na budowę⁴⁰;
- wyboru wykonawców dokonano w trybie przetargu nieograniczonego;
- umowy zawarte z wykonawcami⁴¹ należyście zabezpieczyły interesy Gminy, w tym uwzględniały: postanowienia dotyczące m.in. odbioru oraz usunięcia wad i usterek, zabezpieczenia należytego ich wykonania, rękojmi i gwarancji, kar umownych, warunków odstąpienia i zmian umowy; wartość wynagrodzenia wykonawców określona w umowach wynosiła: 15 704 tys. zł (rewitalizacja Wieży Ciśnień) i 6 764 tys. zł (rozbudowa ul. Leśnej);
- zapewniono nadzór inwestorski nad realizacją robót sprawowany przez osoby posiadające stosowne uprawnienia budowlane⁴²;
- roboty w ramach ww. zadań inwestycyjnych rozpoczęto po uprawomocnieniu się decyzji o pozwoleniu na budowę;
- w toku realizacji zadań inwestycyjnych dokonywano odbiorów częściowych robót, a wykonanie prac zostało potwierdzone stosownymi zapisami w dziennikach budowy;
- nie wystąpiły sytuacje uzasadniające podjęcie wobec wykonawców działań dyscyplinujących;
- zadania inwestycyjne zostały zrealizowane zgodnie z określonymi w umowach terminami i zakresem rzeczowym, co potwierdzono protokołami odbioru końcowego⁴³;
- eksploatację obiektów rozpoczęto odpowiednio: 30 stycznia 2019 r. i 22 czerwca 2020 r., tj. po udzieleniu przez Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego w Ciechanowie pozwoleń na użytkowanie⁴⁴.

³⁹ Opracowanie dokumentacji technicznej oraz kompleksowa przebudowa ul. Granicznej i Widnej (wraz z kanalizacją deszczową), przebudowa ul. Asnyka (wraz z kanalizacją deszczową o dł. 584 m), opracowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej budowy kanalizacji deszczowej na ul. Dywizjonu 303, Dziedzica i Baranowskiego.

⁴⁰ Decyzja Starosty Ciechanowskiego nr 517/2017 z 12 września 2017 r. i decyzja Starosty Ciechanowskiego nr 500/2016 z 12 września 2016 r.

⁴¹ Nr WZPI-ZP.272.1.12.2017 z 18 maja 2017 r. i nr WZP.272.1.34.2019 z 3 grudnia 2019 r.

⁴² Umowa nr WZPI-ZP.272.1.24.2017 z 7 sierpnia 2017 r. i nr WZP.272.1.35.2019 z 5 grudnia 2019 r.

⁴³ Z 13 grudnia 2018 r. i 8 czerwca 2020 r.

⁴⁴ Decyzja PINB nr 8/2019 z 15 stycznia 2019 r. i nr 80/2020 z 19 czerwca 2020 r.

Wydatki poniesione na realizację ww. zadań inwestycyjnych wyniosły odpowiednio: 15 704 tys. zł⁴⁵ (w tym środki własne 9 367 tys. zł, środki UE 6 337 tys. zł) i 6 764 tys. zł⁴⁶ (w tym środki własne 1 987 tys. zł, środki z Funduszu Dróg Samorządowych 4 777 tys. zł). Kwota wydatków poniesionych na elementy związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych wyniosła odpowiednio: 198 tys. zł⁴⁷ i 952 tys. zł⁴⁸.

Objęte badaniem zadania inwestycyjne były w trakcie rozliczenia końcowego z instytucjami dofinansującymi.

(dowód: akta kontroli 138-143, 148-149, 156-286)

Stwierdzone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Środki na realizację dwóch badanych zadań inwestycyjnych związanych z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych wydatkowano prawidłowo i gospodarnie (oszczędnie). Realizacja ww. inwestycji była zgodna z założeniami zawartymi w dokumentach strategicznych i planistycznych. Wykonawców zadań wybrano w trybie przetargu nieograniczonego, a w zawartych umowach należyście zabezpieczono interesy Gminy. Środki na realizację inwestycji wydatkowano zgodnie z zawartymi umowami, a inwestycje zrealizowano w zakresie i terminach w nich określonych.

OBSZAR

3. Przygotowanie, nadzór i kontrola nad realizacją zadań w zakresie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych

Opis stanu
faktycznego

3.1. Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Urzędu⁴⁹, sprawy związane z zagospodarowaniem wód opadowych i roztopowych należały do zakresu działania Wydziału Inżynierii Miejskiej i Utrzymania Infrastruktury Drogowej⁵⁰. Sprawy wynikające z ustawy Prawo wodne, dotyczące zmniejszenia naturalnej retencji terenowej, przypisane zostały do zadań Referatu Inżynierii Miejskiej WIMiUID, a związane z prawidłowym funkcjonowaniem miejskiej sieci kanalizacji deszczowej – Referatowi Utrzymania Infrastruktury Drogowej tego Wydziału, natomiast w zakresie utrzymania cieków wodnych i rowów melioracyjnych – Referatowi Zieleni Miejskiej i Ochrony Środowiska w Wydziale Gospodarki Odpadami i Ochrony Środowiska⁵¹.

Poprzednie wersje Regulaminu Organizacyjnego uwzględniały jedynie zadania związane z prawidłowym funkcjonowaniem miejskiej sieci kanalizacji deszczowej oraz utrzymaniem cieków wodnych i rowów melioracyjnych, które przypisane były odpowiednio Referatowi Utrzymania Infrastruktury Drogowej i Referatowi Zieleni Miejskiej i Ochrony Środowiska, funkcjonującym w ramach Wydziału Inżynierii Miejskiej i Ochrony Środowiska.

3.2. W latach 2018-2020 (I kw.), za realizację ww. zadań, zgodnie z zakresami obowiązków, odpowiadało łącznie ośmiu pracowników, w tym trzech od 2019 r. (od marca, kwietnia i września). Zadania dotyczące prowadzenia spraw opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej przypisane zostały dwóm pracownikom WIMiUID⁵². Jeden z nich od 1 lutego 2020 r. zakończył pracę w Urzędzie Miasta.

⁴⁵ Rewitalizacja Wieży Ciśnień.

⁴⁶ Rozbudowa ul. Leśnej.

⁴⁷ Rewitalizacja Wieży Ciśnień.

⁴⁸ Rozbudowa ul. Leśnej.

⁴⁹ Zarządzenie Nr 57/2019 Prezydenta z 1 marca 2019 r., zarządzenie Nr 239/2019 Prezydenta z 24 grudnia 2019 r.

⁵⁰ Dalej: WIMiUID

⁵¹ Dalej: WGOiOŚ

⁵² Odpowiednio: 1 kwietnia 2019 r. i 19 września 2019 r.

Spośród siedmiu pracowników zatrudnionych w Urzędzie, wg stanu na koniec I kw. 2020 r., trzech posiadało wykształcenie wyższe w dziedzinie inżynierii środowiska, dwóch - ochrony środowiska, jeden – prawa i jeden z zakresu budownictwa.

Czterech pracowników odpowiedzialnych za zadania objęte kontrolą odbyło szkolenia m.in. z zakresu zagospodarowania wód deszczowych (jeden pracownik w 2014 r.), ustalania opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej (jeden pracownik w 2018 r.), stosunków wodnych w gminie (jeden pracownik w 2016 r.), opłaty retencyjnej po nowelizacji prawa wodnego (jeden pracownik w 2018 r.), a także jeden pracownik brał udział w seminariach tematycznych.

Wszystkie ww. szkolenia sfinansowane zostały przez pracodawcę.

(dowód: akta kontroli str. 287-294, 296-300, 303-304)

3.3. Prawa i obowiązki w zakresie zarządzania miejską siecią kanalizacji deszczowej w latach 2018-2020 Gmina powierzała ZWiK (w zakresie opisanym w pkt. 1.1. niniejszego wystąpienia), na podstawie polecenia wykonania. Za świadczone przez ZWiK usługi ustalono zapłatę (płatną w dwóch równych częściach w czerwcu i grudniu) w kwocie 32 000 zł brutto w 2018 r. i 33 000 zł brutto w 2019 r. i 2020 r.

Polecenia wykonania podpisane zostały ze strony Gminy przez Zastępcę Prezydenta i Skarbnika, a ze strony ZWiK przez Prezesa i Wiceprezesa Zarządu.

(dowód: akta kontroli str. 13-17, 287-288, 305-314)

W okresie objętym kontrolą Gmina dysponowała odpowiednim zapleczem technicznym dla bieżącego utrzymania infrastruktury służącej zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych oraz sieci kanalizacji deszczowej, w tym m.in. koparko-ladowarkami (5 szt.), samochodami ciężarowymi (4 szt.), urządzeniami technicznymi tj. agregatami prądotwórczymi, zagęszczarkami gruntu, wiertnicami, przecinarkami do betonu i asfaltu oraz pompami przeponowymi. Wyposażenie to znajdowało się na stanie ZWiK. Ponadto w maju 2020 r. zakupiono kamerę inspekcyjną do kontroli wizualnej sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

W 2018 r. nie przeprowadzano przeglądów i czyszczenia separatorów substancji ropopochodnych zlokalizowanych na miejskiej sieci kanalizacji deszczowej, natomiast w latach 2019-2020 działania te, na podstawie zawartych z Gminą umów⁵³, przeprowadzał wyspecjalizowany podmiot.

(dowód: akta kontroli str. 329-331, 402-415)

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że w 2018 r. na zapytanie ofertowe odpowiedziała tylko jedna firma, której wycena znacząco przewyższała środki zabezpieczone na ten cel przez Gminę.

(dowód: akta kontroli str. 402)

W latach 2018-2020 (I pół.) na obszarze Miasta wystąpiło 90 awarii sieci kanalizacji deszczowej, w tym 22 w 2018 r., 44 w 2019 r. i 24 w I pół. 2020 r. Awarie te polegały głównie na rozszczelnieniu sieci przy studzienkach ściekowych, uszkodzeniu włączów i nawierzchni wokół studzienek, kradzieży rurek żeliwnych i zniszczeniu studzienek rewizyjnych. Analiza dokumentacji dotycząca usunięcia trzech wybranych awarii⁵⁴ wykazała, że zostały zlikwidowane przez ZWiK we własnym zakresie oraz nie wymagały uzupełnienia sprzętu czy zakontraktowania dodatkowych usług.

(dowód: akta kontroli str. 370-381)

⁵³ Umowa nr WZP.272.2.36.2019 z 17 kwietnia 2019 r., umowa nr WZP.272.2.12.2020 z 31 stycznia 2020 r.

⁵⁴ Dot. naprawy sieci kanalizacji deszczowej poprzez wymianę studni wraz z odcinkami sieci (2m i 1m) (ul. Nadrzeczna przy skrzyżowaniu z ul. Wojska Polskiego - sierpień 2018 r.), regulacji pionowej włazu studni wraz z wymianą włazu i odbudową nawierzchni (Kargoszyn – pętla miejska – maj 2019 r., wymiany i regulacji wpustu żeliwnego oraz likwidacji zapadnięcia wokół studzienki i odtworzenie nawierzchni (ul. Kolbego - maj 2019 r.).

3.4. W badanym okresie komórki merytoryczne Urzędu (WIMiUID i WGOiOŚ) nie sporządzały sprawozdań dla Prezydenta z zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Działalność tych komórek nie była także poddawana audytom i kontrolom wewnętrznym.

W latach 2018-2020 ZWIK, jako jednostka zarządzająca siecią kanalizacji deszczowej w Mieście, nie była kontrolowana w przedmiotowym zakresie przez Gminę lub inne podmioty.

Zastępca Prezydenta wyjaśniła, że informacje z prac ww. wydziałów, przekazywane do Prezydenta, przedstawiały podejmowane działania dotyczące kanalizacji deszczowej. Prezydent prezentował je na sesjach Rady Miasta. Informacje na temat miejskiej sieci kanalizacji deszczowej zawarte były ponadto w corocznym sprawozdaniu z realizacji budżetu miasta.

(dowód: akta kontroli str. 303-304)

W 2018 r. PGW WP Zarząd Zlewni w Ciechanowie przeprowadził w Urzędzie trzy kontrole⁵⁵, których celem było ustalenie ilości odprowadzanych wód opadowych i roztopowych. Nieprawidłowości w tym zakresie nie stwierdzono.

(dowód: akta kontroli str. 303-304, 386-392)

Z informacji udzielonej przez ZWIK, w zakresie kontroli przestrzegania zakazów wynikających z art. 9 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków⁵⁶ wynika, że w latach 2018-2020, w czasie wykonywania robót eksploatacyjnych związanych z utrzymaniem we właściwym stanie sieci kanalizacji deszczowej i sanitarnej, nie stwierdzono wprowadzania wód opadowych i roztopowych do sieci kanalizacji sanitarnej, a także nie wykryto nieprawidłowości związanych z wprowadzaniem ścieków bytowych i gospodarczych do sieci kanalizacji deszczowej. W trakcie czyszczenia sieci kanalizacji deszczowej każdorazowo sprawdzano prawidłowość podłączeń do poszczególnych sieci.

(dowód: akta kontroli str. 304, 329-331)

3.5. Prezydent terminowo wywiązał się z obowiązku sporządzenia sprawozdania, o którym mowa w art. 328 ust. 2 ustawy Prawo wodne, dotyczącego realizacji działań zawartych w: planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, planach zarządzania ryzykiem powodziowym oraz programie ochrony wód morskich. Złożone 28 lutego 2020 r. przez Prezydenta sprawozdanie wypełnione było w części ogólnej⁵⁷, stosownie do instrukcji sporządzenia tego sprawozdania, określonej w komunikacie Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z 19 lutego 2020 r.

(dowód: akta kontroli str. 382-385)

3.6. W latach 2018-2020 (do 31 marca) do Urzędu wpłynęło pięć skarg i dwa wnioski mieszkańców w sprawach dotyczących wód opadowych i roztopowych. Skargi dotyczyły zalewania posesji (4 przypadki), a jedna występowała o wilgoci i zagrzybienia z powodu zalewania wodą piwnicy. Jeden wniosek dotyczył wydania decyzji nakazującej właścicielowi gruntu (Gminie) przywrócenie stanu poprzedniego, a drugi przywrócenia naruszonych stosunków wodnych. Prezydent udzielił odpowiedzi na cztery złożone skargi informując o podjętych działaniach, a jedną skargę przekazał właściwemu do jej załatwienia zarządcy

⁵⁵ W kwietniu 2018 r. (za okres od 1 stycznia do 31 marca 2018 r.), w lipcu 2018 r. (za okres od 1 kwietnia do 30 czerwca 2018 r.) i w październiku 2018 r. (za okres od 1 lipca do 30 września 2018 r.).

⁵⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 1437, ze zm. Dalej: uozzwioś.

⁵⁷ Tj. dotyczącej podmiotu odpowiedzialnego za realizację działania.

drogi. W przypadku jednego z wniosków wydał decyzję administracyjną⁵⁸ o odmowie podjęcia działań (wniosek o przywrócenie naruszonych stosunków wodnych), a w przypadku drugiego wszczął postępowanie w sprawie wydania decyzji nakazującej właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego (sprawa w toku).

W badanym okresie radni Miasta Ciechanów złożyli dwie interpelacje dotyczące:

- rozwiązania problemu zalewania piwnic w budynkach przy ul. B. Leśmiana⁵⁹; w odpowiedzi poinformowano o włączeniu zadania do katalogu propozycji zadań inwestycyjnych przewidzianych do realizacji na najbliższe lata;
- opracowania koncepcji wspierania gromadzenia oraz wykorzystywania wód opadowych na terenie Gminy⁶⁰; w odpowiedzi poinformowano, że ze względów finansowych opracowanie i wdrożenie programu nie może zostać zrealizowane.

(dowód: akta kontroli str. 393-400)

**Stwierdzone
nieprawidłowości**

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W Urzędzie nie zapewniono, wymaganej art. 68 i 69 ust. 1 pkt 2 ufp, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej w zakresie realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi. Stwierdzone w obszarze 1 nieprawidłowości wskazują bowiem, że sprawowana kontrola zarządcza nie zapewniła zgodności podejmowanych w ww. zakresie działań z przepisami prawa. W ramach sprawowanej kontroli zarządczej, w procesie nadzoru nad realizacją ww. zadań, nie prowadzono kontroli wewnętrznych, a polityka kadrowa nie zapewniała ciągłości realizacji zadań dotyczących opłat z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej.

Skargi i wnioski dotyczące realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi rozpatrywano w sposób rzetelny.

Ocena częściowa

W latach 2018-2020 Gmina nie była należycie przygotowana do realizacji zadań z zakresu zagospodarowania wód opadowych i roztopowych. Przyjęte przez Gminę rozwiązania organizacyjne nie gwarantowały prawidłowego ich wykonywania. Zadania te powierzono trzem komórkom organizacyjnym Urzędu oraz ZWiK bez zapewnienia właściwego nadzoru.

Działalność komórek organizacyjnych Urzędu, ani ZWiK, w badanym zakresie, nie była poddawana audytom ani kontroli wewnętrznej. Mimo odejścia z pracy jednego z dwóch pracowników (luty 2019 r.), którzy prowadzili sprawy opłat z tytułu zmniejszenia naturalnej retencji terenowej, nie przypisano tych spraw (do zakresu zadań/czynności) innego pracownika, co zdaniem NIK, miało negatywny wpływ na ich właściwą realizację (opisaną w obszarze pierwszym niniejszego wystąpienia).

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

1. Uzyskanie wszystkich wymaganych pozwoleń wodnoprawnych na odprowadzanie wód opadowych.

⁵⁸ Nr IMIOŚ-IM.6331.6.2018 z 9 grudnia 2019 r.

⁵⁹ Z 27 czerwca 2019 r.

⁶⁰ Z 31 października 2019 r.

2. Ustalenie opłat za zmniejszenie naturalnej retencji terenowej, o których mowa w art. 269 ustawy Prawo wodne, wobec wszystkich podmiotów zobowiązanych z terenu Gminy.
3. Podjęcie działań zapewniających skuteczną i efektywną kontrolę zarządczą w zakresie realizacji zadań związanych z wodami opadowymi i roztopowymi.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

**Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń**

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie

**Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków**

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

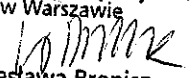
W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 31 sierpnia 2020 r.

Kontroler
Grzegorz Odziemkowski
główny specjalista k.p.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie
Dyrektor

DORADCA EKONOMICZNY
p.o. WICEDYREKTORA
Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Warszawie

Wiesława Bronisz

